

CESTA VÁCLAVA KLAUSE ČESKOU POLITIKOU I.

VÝVOJ DŮVĚRYHODNOSTI VÁCLAVA KLAUSE – CELKOVÝ PŘEHLED

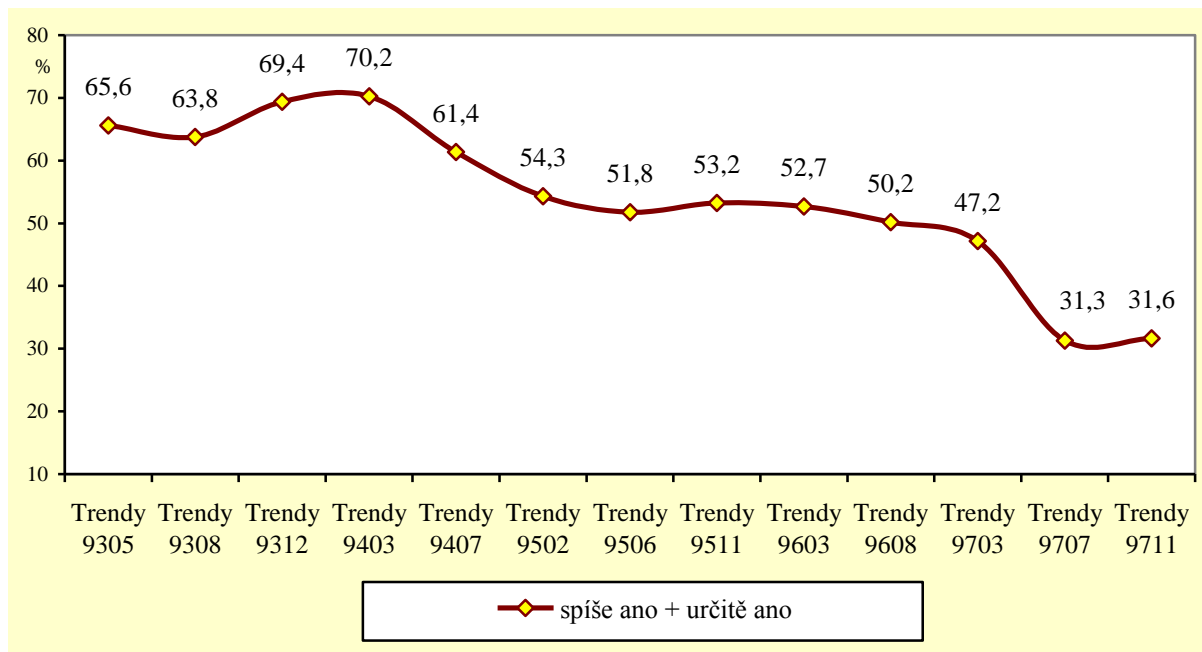
První část seriálu věnovaného osobnosti Václava Klause sleduje důvěru veřejnosti v průběhu jeho dvacetiletého působení ve třech vrcholných státních funkcích. V kontextu proměn české politiky a ekonomiky můžeme pozorovat postupné oslabování důvěry v premiéra Klause jako nejviditelnějšího představitele reform, výrazný odstup, který si veřejnost udržovala ke koncepci opoziční smlouvy, během níž byl Václav Klaus předsedou poslanecké sněmovny parlamentu, a konečně proměnu neoblíbeného stranického šéfa v obecně respektovaného prezidenta, jehož kredit oslabila až podpora nestabilní koaliční Nečasovy vlády a nakonec letošní amnestie.

Seriál rekapitulující působení Václava Klause na české politické scéně vychází z řady průzkumů Trendy, v níž se STEM ptá občanů na aktuální i postojové otázky již od května 1993. Průzkumy jsou realizovány metodou osobních rozhovorů na souborech většinou 1000-1600 osob reprezentujících dospělou populaci České republiky.

I. Václav Klaus premiérem

Václav Klaus byl premiérem české vlády dvakrát. Poprvé od voleb v roce 1992, tedy zčásti ještě v rámci česko-slovenské federace (1992 – 1996). Podruhé v letech 1996 – 1997.

„Máte důvěru v premiéra Václava Klause?“

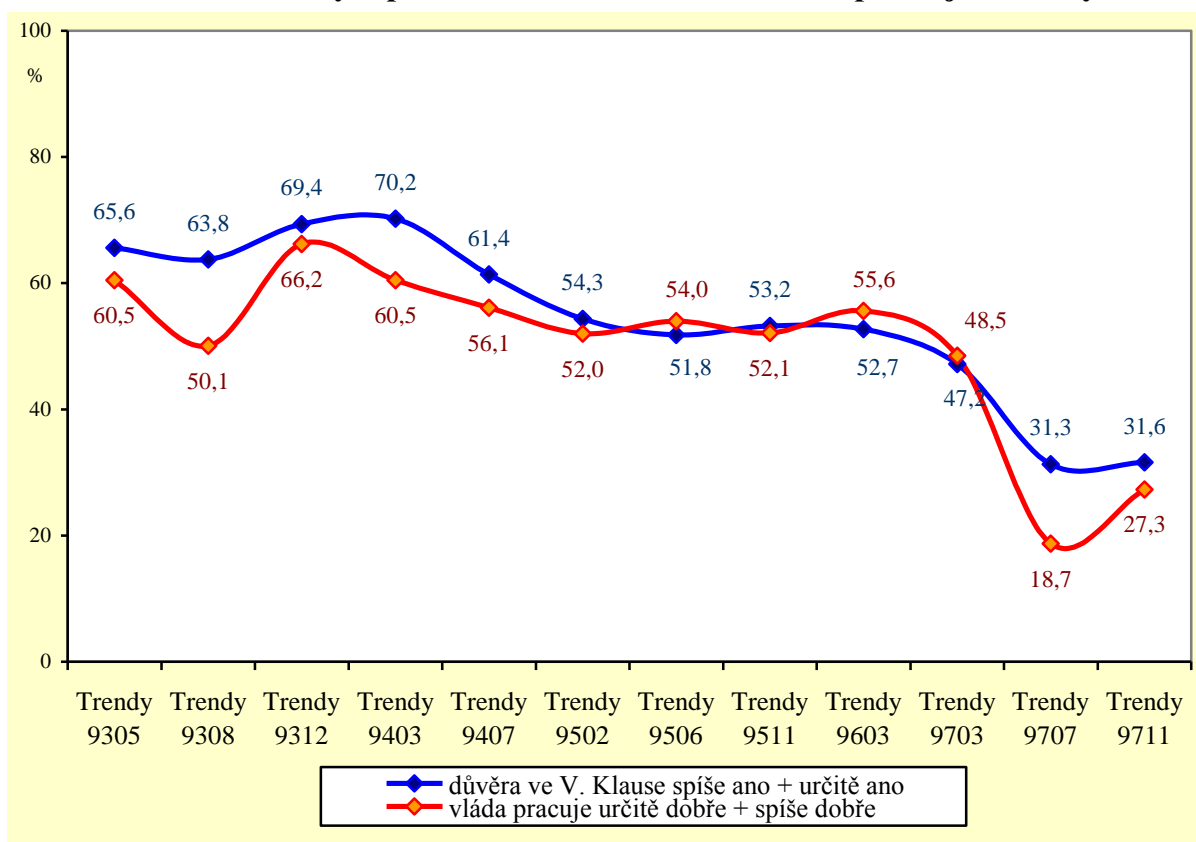
Pramen: STEM, Trendy 1993-1997, vybraná data

V rozdělené České republice se postavení Václava Klause rychle upevnilo a počátkem roku 1994 dosáhl ve funkci premiéra velmi vysoké důvěryhodnosti přes 70 %. Česká cesta privatizace však v následujícím období důvěryhodnost premiéra v očích veřejnosti oslabovala. Před poslaneckými volbami v roce 1996 již jeho postavení ve veřejném mínění stagnovalo

na zhruba 50 procentech a volební výsledek, který přinesl neočekávaný pat na politické scéně, tomu odpovídal.

Po volbách 1996 vznikla méně stabilní koalice se slabou většinou v dolní komoře parlamentu a navíc se česká ekonomika začala propadat do recese. Přiznání ekonomických chyb vlády a následující úsporné balíčky, provázené ztrátou politické dynamiky, přivodily v polovině roku 1997 dosud nejvýraznější politickou krizi v polistopadovém vývoji. Podpora vlády a důvěryhodnost premiéra poklesly do té doby bezprecedentním způsobem a snad jen živelní pohroma v podobě povodní pomohla vládě vymanit se z nejhoršího. V následujícím grafu, v němž srovnáme hodnocení práce vlády a důvěryhodnost premiéra Klause, se ukazuje, že propad u vlády byl ve srovnání s premiérem dramaticky horší.

Srovnání důvěry v premiéra Klause s hodnocením práce jeho vlády

Pramen: STEM, Trendy 1993-1997, vybraná data

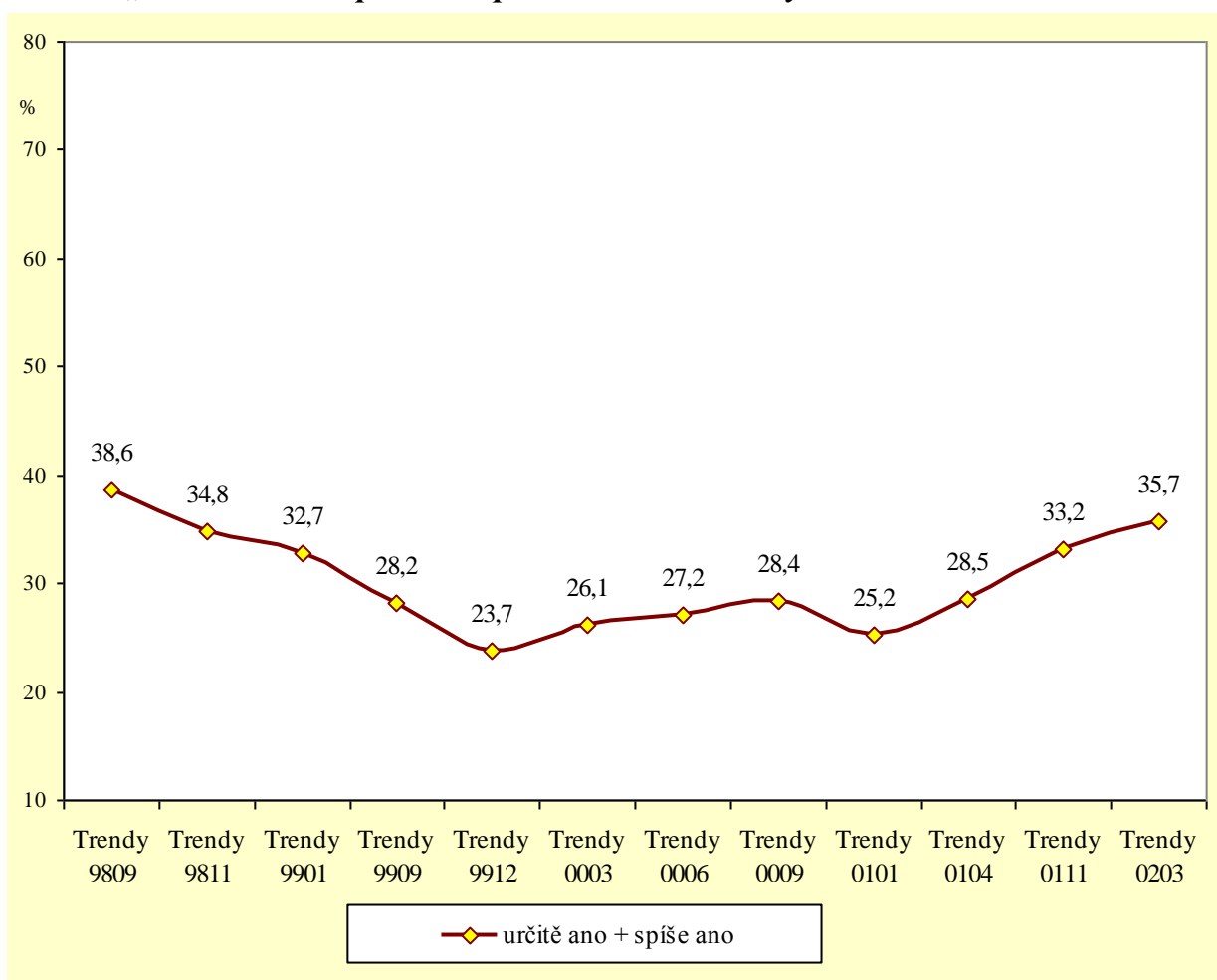
Vnitřní rozklad v ODS vedl na konci roku 1997 k zformování platformy proti tehdejšímu předsedovi ODS Klausovi („sarajevský atentát“) a k demisi premiéra (30. 11. 1997, formálně byl Václav Klaus premiérem až do 2. 1. 1998, kdy jej vystřídal Josef Tošovský jako předseda přechodné úřednické vlády).

V krátkém mezidobí úřednické vlády se vedle ODS vytvořila (vlastně namísto zanikající ODA) druhá pravicová strana Unie svobody, k níž přešla i většina politických špiček ODS. Zbytek ODS pod vedením Václava Klause se však stačil před červnovými volbami velmi rychle vzchopit a ODS se stala druhou nejsilnější stranou po vítězné sociální demokracii.

II. Václav Klaus předsedou parlamentu

Krátce po volbách, v červenci 1998, šéfové dvou nejsilnějších stran Miloš Zeman a Václav Klaus uzavřeli dohodu, pro kterou se ujal název opoziční smlouva, na jejímž základě si vymezili pravomoci a způsoby vládnutí a vzájemné kontroly. Tato opoziční smlouva byla oběma stranami respektována až do dalších parlamentních voleb v roce 2002 a v souladu s ní byl v období 19. 7. 1998 – 11. 7. 2002 Václav Klaus předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

„Máte důvěru v předsedu poslanecké sněmovny Václava Klause?“

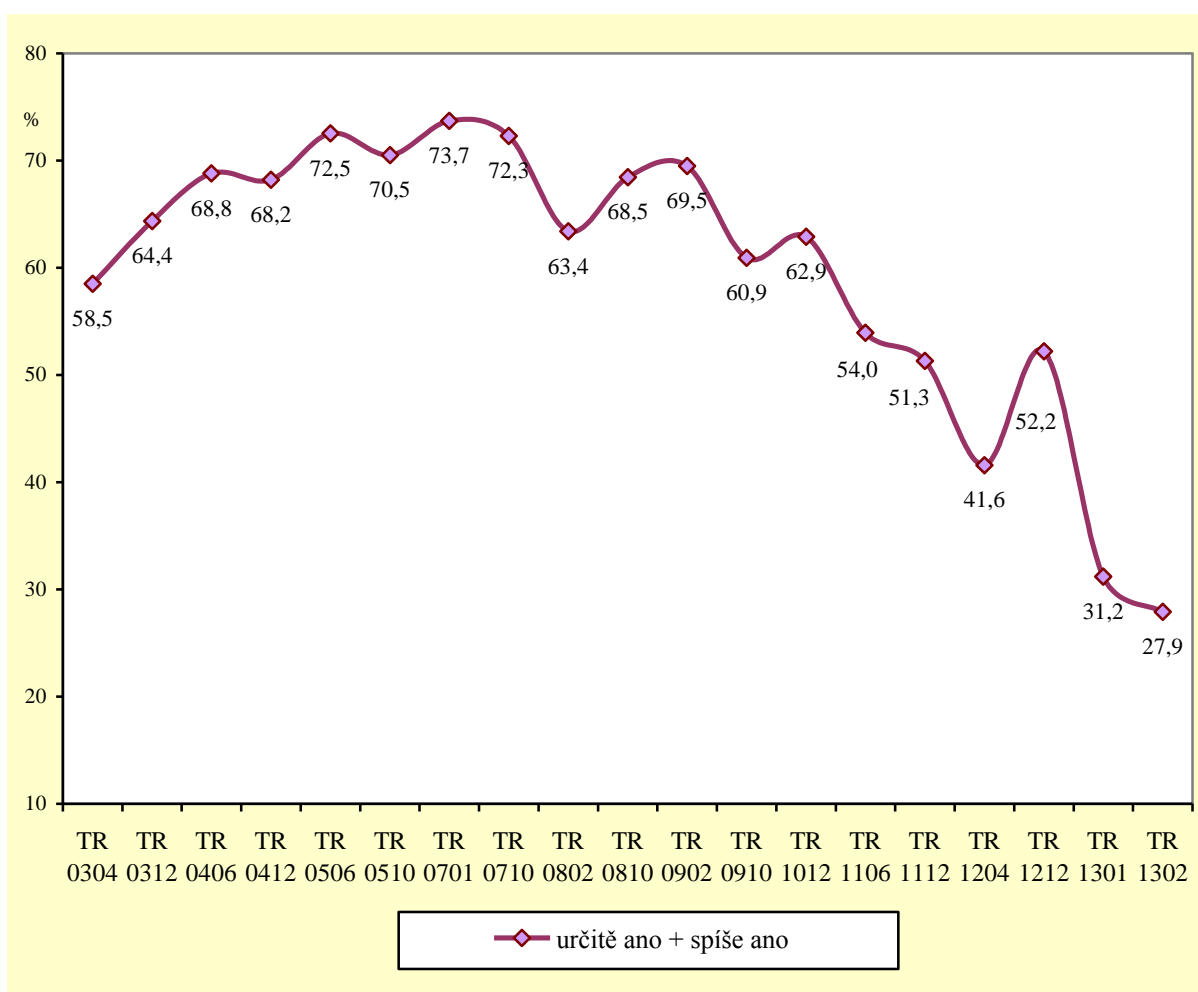
Pramen: STEM, Trendy 1998-2002

Do funkce předsedy parlamentu Václav Klaus nastupoval s důvěryhodností obdobnou své premiérské roli. Nicméně v této nové roli se mu již příliš nedařilo. Zřetelný je pokles do prosince 1999, kdy veřejnost dala najevo své rozčarování se stavem politiky například ve hnutí „Děkujeme, odejděte!“. Poznamenejme jen, že hodnocení parlamentu v té době bylo o něco lepší než hodnocení jeho předsedy. Od roku 2000 následovalo postupné a povolné zlepšení, které však již nepřekonal období nástupu do vrcholné parlamentní role.

III. Václav Klaus prezidentem republiky

Václav Klaus na podzim roku 2002 odstoupil z funkce předsedy ODS a oznámil úmysl kandidovat na post prezidenta republiky. V nepřímé volbě oběma komorami parlamentu byl Václav Klaus pak 28. 2. 2003 prezidentem zvolen a od 7. 3. 2003 do 7. 3. 2008 vykonával první prezidentské pětileté funkční období. Před ukončením mandátu byl 15. 2. 2008 zvolen parlamentem podruhé a toto druhé funkční období bude ukončeno 7. 3. 2013.

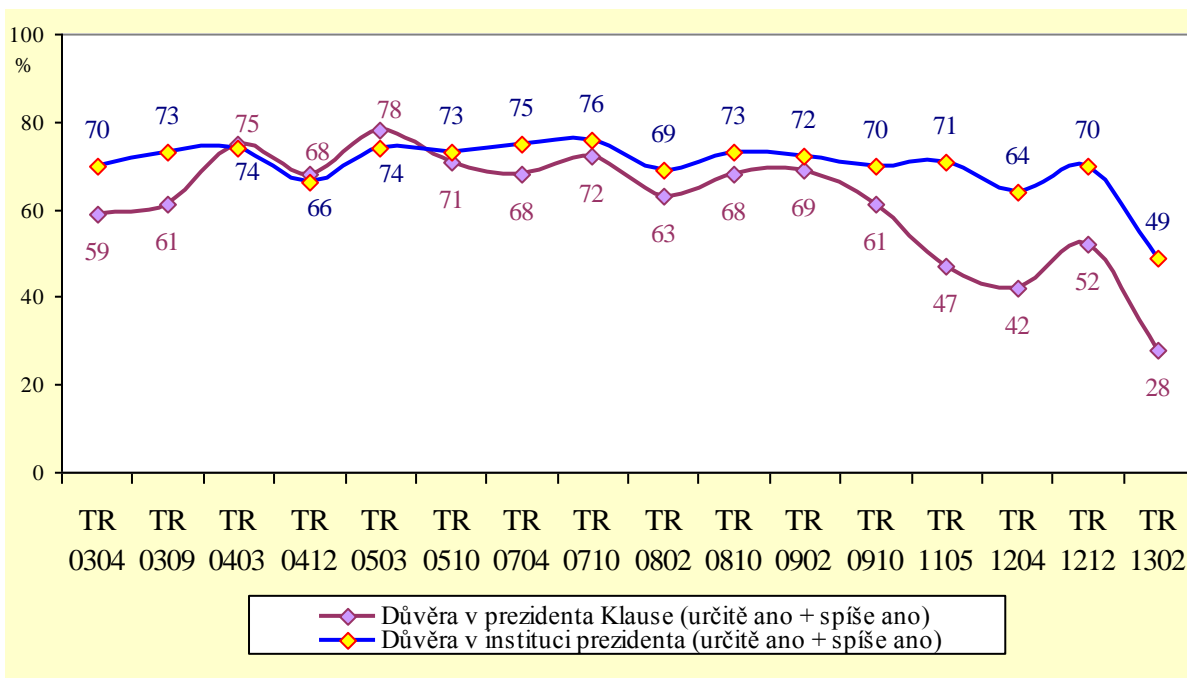
„Máte důvěru v prezidenta Václava Klause?“

Pramen: STEM, Trendy 2003-2013, vybraná data

Jako prezident republiky Václav Klaus vstoupil do „nové politické řeky“. Jeho osobnost v nové politické roli, zvláště po složitém průběhu volby a množství různých uchazečů o prezidentský post, odpovídala představám veřejnosti. Během prvních dvou let se jeho důvěryhodnost v prezidentské roli vyšplhala přes 70 procent. Jak ukazuje následující graf, prezidentská instituce je tradičně vysoce ceněna. Obecné (anonymní) hodnocení prezidentského úřadu se v prvním Klausově volebním období téměř kryje s osobním oceněním prezidenta Václava Klause. V druhém volebním období tomu tak již není.

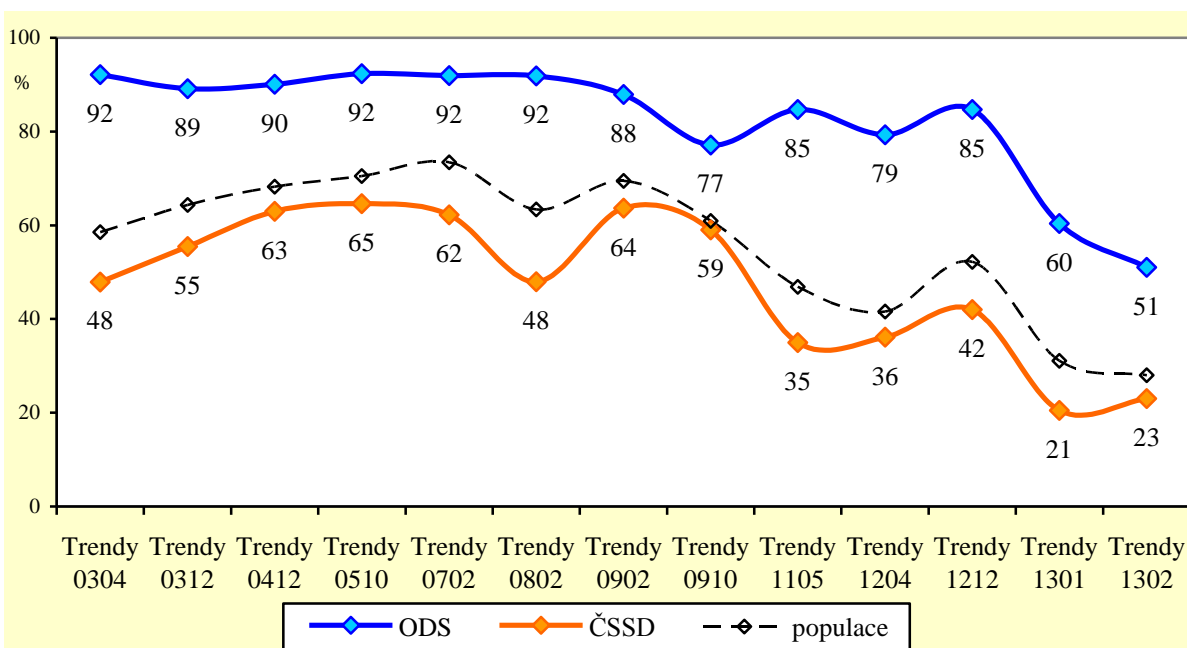
Srovnání odpovědí na dvě otázky: „Máte důvěru v prezidenta Václava Klause?“ versus „Důvěřujete „instituci“ prezidenta republiky?“

Pramen: STEM, Trendy 2003-2013, vybraná data

Ve druhém prezidentském období působí Václav Klaus na veřejnost rozporně. Jeho hodnocení je nevyrovnané a začíná výrazně kolísat. Veřejné mínění přehodnocuje jeho působení v prezidentské roli. Celkově trend hodnocení sleduje klesající linii. Po amnestii v lednu 2013 pak dochází k velmi výraznému propadu důvěry, dokonce i u stoupenců ODS.

**„Máte důvěru v prezidenta Václava Klause?“
(Srovnání voličů ČSSD a ODS, podíly důvěřujících)**

Pramen: STEM, Trendy 2003-2013, vybraná data